

ЖЫЦЦЁВЫ ШЛЯХ ТАДЭВУША КАСЦЮШКІ

УА «Гродзенскі дзяржаўны медыцынскі ўніверсітэт»

Ясюціч Я.І., 4 к., 1 гр., МПФ

Ваенная кафедра

Навуковы кіраўнік – начальнік кафедры, падпалкоўнік м/с
Новасялецкі У.А.

Андрэй Тадэвуш Банавентура Касцюшка нарадзіўся ў небагатай сям'і беларускага шляхціча, фамільны маёнтак якога знаходзіўся ў вёсцы Сяхновічы Кобрынскага павета (цяпер у Жабінкаўскім раёне). Дакладная дата яго нараджэння невядомая, выказана меркаванне, што ён нарадзіўся 4 лютага 1746 года, аднак больш праўдападобна, што адбылося гэта 30 лістапада 1745 года. Касцюшка называў сябе ліцвінам, так, як называлі сябе ў тым часе ўсе беларусы. Паказваюць таксама на маёнтак Марачоўшчына каля мястэчка Косава (цяпер у Івацэвіцкім раёне) як на месца яго нараджэння. Аднак у абодвух выпадках размова ідзе пра Беларусь, а не пра Валынь ці Польшчу.

У дзевяць гадоў яго аддалі ў школу манаскага ордэна піяраў мястэчка Любешаў Пінскага павета, дзе ён навучаўся пяць гадоў, да 1760 года. Пасля сканчэння школы ён зноў вярнуўся ў Сяхновічы і цягам пяці гадоў дапамагаў маці па гаспадарцы. У 1765 годзе Касцюшка быў прыняты ў нанова створаны Варшаўскі кадэцкі корпус. Кадэты займаліся шыхтавой падрыхтоўкай, фехтаваннем, вершніцтвам, вывучалі тактыку, літаратуру і гісторыю, мовы лацінскую, нямецкую, французскую, арыфметыку, геаметрыю і вышэйшую матэматыку, фізіку, палітычную эканомію, адным з асноўных прадметаў была артылерыя. Выдатныя здольнасці і настойлівасць дазволілі Касцюшку стаць адным з найлепшых кадэтаў. 20 снежня 1766 года ён атрымаў званне харужага. З мэтай удасканалення ведаў у навукх і асабліва ў вайсковым і цывільным будаўніцтве ў другой палове 1769 года Касцюшка выехаў на вучобу ў Францыю. Знаходжанне ў Францыі спрыяла ўсталяванню ў Касцюшкі рэспубліканскага светапогляду і з'явілася галоўнай школай новай грамадска-палітычнай думкі, у якой абвешчаліся найважнейшыя дэмакратычныя лозунгі - свабода, роўнасць і братэрства.

Не знайшоўшы сабе занятку на радзіме, Касцюшка ўвосень 1775 года зноў выехаў у Францыю, а ўлетку наступнага – у Паўночную Амерыку, дзе тым часам пачалася вайна супраць ангельскага каланіяльнага ўладарніцтва. На працягу сямі гадоў Касцюшка змагаўся ў шарэгах амерыканскай арміі.

За выдатныя заслугі Кангрэс ЗША 13 кастрычніка 1783 года надаў яму званне брыгаднага генерала. За баявыя заслугі Касцюшка ў ліку трох

іншаземцаў быў узнагароджаны самым высокім баявым ордэнам ЗША – ордэнам Цынцыната і прыняты ў склад «Таварыства Цынцынатаў», ганаровым сябрам якога быў Дж.Вашынгтон. Акрамя таго, Касцюшка атрымаў амерыканскае грамадзянства, пажыццёвую пенсію і зямельны надзел, а таксама ў якасці асабістага падарунка ад Вашынгтона пару пісталетаў. Ідзі Амерыканскай рэвалюцыі супадалі з поглядамі Касцюшкі, пра што можна меркаваць па яго дзейнасці на Бацькаўшчыне, куды ён вярнуўся ў 1784 годзе.

У 1789 годзе Касцюшка атрымаў пасаду камандзіра брыгады ў польскай арміі, хоць жадаў ён служыць толькі ў войску Вялікага Княства Літоўскага. Аднак, нягледзячы на ўсе старанні, здзейсніць сваё жаданне Касцюшку не ўдалося. У 1792 года ён падаў у адстаўку і выехаў за мяжу. 26 жніўня 1792 года пастановай Заканадаўчага сходу Францыі Касцюшка атрымаў годнасць ганаровага грамадзяніна гэтай дзяржавы.

Няспыннае ўмяшанне суседніх манархічных рэжымаў ва ўнутраныя справы Рэчы Паспалітай і бясцілле «сваіх» дзяржаўных органаў выклікалі пратэст і незадавальненне шырокіх пластоў народа і асабліва прагрэсіўнай шляхты, прадстаўнікі якой пачалі падрыхтоўку да паўстання. 24 сакавіка 1794 года ў Кракаве выбухнула паўстанне, у якім узялі ўдзел шляхта, мяшчане і некаторая частка сялянаў. 10 кастрычніка блізу 15 тысяч паўстанцаў на чале з Тадэвушам Касцюшкам занялі пазіцыі каля Мацяёвіцаў. Да першай гадзіны дня ішла зацятая бітва. Тысячы паўстанцаў загінулі. Цяжка паранены трапіў у палон сам Касцюшка. Той факт, што Касцюшка апынуўся ў палоне, адмоўна паўплываў на ход паўстання.

Пасля смерці Кацярыны II на трон узышоў Павел I. Ён наведаў Касцюшку 27 лістапада 1796 года і ў часе гутаркі абвясціў пра яго вызваленне. Праз дзень Касцюшку самога павезлі да цара. Ён падаў спіс паўстанцаў, якія знаходзіліся на паўночным Урале, у Сібіры, на Камчатцы, з просьбай аб іх вызваленні. Гэтая просьба была неадкладна задаволена. Павел I распарадзіўся вызваліць усіх зняволеных і сасланых паўстанцаў. Гэтакі крок Паўла I быў, аднак, абумоўлены неабходнасцю прыняцця Касцюшкам «прысягі на вернасць». І ён вымушаны быў прыняць умову. Павел I прапанаваў таксама Касцюшку атрымаць маёнтак з 1000 душ прыгонных сялян, ад чаго той адмовіўся і замест гэтага атрымаў буйную суму грошай. Аднак Касцюшка цвёрда адмовіўся ад прапановы імператара «ўступіць у службу расійскую».

Касцюшка, атрымаўшы свабоду, пастанавіў выехаць у Злучаныя Штаты Амерыкі. Разам з тым Касцюшку не пакідала думка вярнуцца ў Еўропу і працягваць барацьбу за свабоду на радзіме. 5 траўня 1798 года Касцюшка выехаў з Амерыкі і ў ліпені прыбыў у Парыж. Знаходзячыся ў Францыі, Касцюшка напісаў зняважлівы ліст Паўлу I, абвясціў яму пра адмову ад прысягі і вярнуў атрыманыя ад яго грошы. У гэтым жа часе ён

наладзіў больш блізкія кантакты з салдатамі і афіцэрамі польскіх легіёнаў, якія знаходзіліся ў Італіі. Аднак змагацца за радзіму ім не давялося. Французскі ўрад скарыстаў іх для вядзення вайны ў інтарэсах французскай буржуазіі ў Італіі, Егіпце ды іншых мясцінах, дзе частка іх загінула.

Памёр Касцюшка ў Швайцарыі ў Салюры 15 кастрычніка 1817 года. У 1818 годзе парэшткі Касцюшкі былі ўрачыста перавезеныя ў Кракаў і змешчаныя ў каралеўскім замку Вавель.

СЕКЦИЯ «РУССКИЙ ЯЗЫК И КУЛЬТУРА»

СВАДЕБНАЯ ЦЕРЕМОНИЯ ПЛЕМЕНИ ИБО

УО «Гродненский государственный медицинский университет»

Аджугхоро Огхенетеге, 3Ак., 1гр., ФИУ

Кафедра русского и белорусского языков

Научный руководитель – старший преподаватель Мишонкова Н.А.

В разных странах мира существовали и существуют свои свадебные обычаи, обряды и традиции. У каждой страны, а у народов тем более, свои обряды и традиции. Нигерия является большой страной с почти 216 племенными группами с разными культурами, но все они имеют схожие свадебные церемонии.

В Нигерии, в Западной Африке, муж никогда не использует имя своей жены. Только родственникам и детям разрешено использовать имя, которое их отец им дал, и только не состоящих в браке девочек можно называть по имени. Для того чтобы узнать имя замужней женщины, нужно спросить ее мужа имя его отца и пользоваться им. Когда пара собирается пожениться, в этом сообществе поют, чтобы сообщить всем, что невеста отдана молодому человеку.

В Нигерии существуют нюансы при бракосочетании. Нигерийский парень, желающий жениться, должен пройти к своей невесте через живой